

TEHNIKA

ÜLIIKOOL

Talinna Tehnikaülikooli ajaleht

Esmaspäev
5 (1465)
17. veebruar 1997
Hind 1 kr

Infopäev mehaanikateaduskonnale

3. veebruaril toimus raamatukogus infopäev mehaanikateaduskonnale, millest võttis osa tosin mehaanikateaduskonna õppejõudu, mõned üliõpilased ja enamus raamatukogu infoosakonna töötajaid.

Küsitlus

T.Nurmiste andis ülevaate eelmise aasta lõpus teaduskondades läbi viidud küsitlusest, mille eesmärgiks oli teada saada, kuidas suhtutakse raamatukogus pakutavatesse uutesse elektroonsetesse infotoodetesse (andmebaasid CD-ROMidel) ja teenustesse (raamatukogu info TTÜ arvutivõrgus); kas omatakse võimalusi ja oskusi vajaliku elektroonse teabe hankimiseks.

Küsitluse vastuseid võis hinnata enamasti positiivse tulemusega, s.t. hinnatega "1" ehk "kasin". Et hinnet "1" on võimalik parandada, siis esimese võimaluse selleks pakkusime välja mehaanikateaduskonna infopäeval.

Kirjanduse tellimise kord

E.Lipand tutvustas kirjanduse tellimise korda 1997.aastal. Meie raamatukogul on võimalus osaleda suures raamatute soodustellimisprojekti "*Buchprojekt Lange & Springer*", teadus- ja õppekirjandust alandatud hindadega pakuvad ca 150 kirjastust üle maailma. Kirjastuste prospektide ja tellimiskataloogidega (pidevalt saabuvad juurde värsked kataloogid) on kõigil huvilistel võimalus tutvuda juba praegu pearaamatukogu rõdul nn. keemianurgas. Tuleb täita vastavad tellimislehed

(masinakirjas või arvuti trükkis) ja edastada need oma teaduskonna ainespetsialistile raamatukogu infoosakonnas. Tellimisi võtame vastu 20.maini 1997, saabunud raamatutest korraldame näituse k.a septembris.

Möödunud aastal osalesime samalaadises Springeri projektis, näitusel "Maailm Eestisse" (juunis) võis tutvuda 631 nimetusega meie õppejõudude tellitud raamatutest.

Info

U.Ideon jagas informatsiooni raamatukogu info kohta TTÜ arvutivõrgus: milliseid andmeid sisaldab "Eesti Ettevõtete Elektronkataloog", kuidas saab tutvuda Eesti Vabariigi seadusandlusega (ESTLEX) ja mida kujutab endast TTÜ raamatukogus genereeritav andmebaas "ETE - Estonian Technology and Economics".

Praktika

Teooriale järgnes praktika arvutite taga. U.Ideon näitas, kuidas pääseb ligi TTÜ Raamatukogu Novelli serverile LIB, (kataloogis L:\LIB_USER, kasutajanimi RMTK, parooli ei nõuta) millelt eelnevatele andmebaasidele lisaks leiata meie raamatukogusse saabunud uudiskirjanduse (ca 9000 nimetust), 1995.a novembrist kuni tänaseni ja tellitud ajakirjade nimestikud.

WWW lehekülj

U.Ideon avas kohalolijatele tutvumiseks ka raamatukogu WWW info leheküljeadressil <http://www.ttu.ee/raamat/>.

TTÜ koduleheküljelt Internetis <http://www.ttu.ee> leiata raamatukogu TTÜ tugistruktuuri alt.

Andmebaasid

A.Žukova tutvustas referaatandmebaase CD-ROMidel:

"COMPENDEX PLUS: Engineering Index and Engineering Meetings", annab ülevaate kogu maailmas ilmuvast inseneri- ja tehnikakirjandusest. Ulatuslikuma osa andmebaasist moodustab masinloetav versioon infoajakirjast "*The Engineering Index*", võimaldades kiiret juurdepääsu ca 4500 tehnikaaajakirjale. Compendex Plus hõlmab materjale (ajakirjaartiklid, konverentsiteesid, teadustööd jm.) aastast 1970 kuni tänaseni ingliskeelsete referaatide näol.

"MATERIALS SCIENCE CITATION INDEX" on materjaliõpetuse alane referaatandmebaas, milles refereeritakse teadusajakirju (8000 nimetust), raamatuid, konverentsimateriale jt väljaandeid. Ainevaldkonnad: rakendusfüüsika, biomaterjalid; keraamika, komposiidid, metallid, polümeerid, pooljuhid, õhukesed kiled jm..

Midagi ei ole parata, multimeedia on see, mis võlub.

Multimeedia

M.Ütt lummas üliõpilaste seas suure populaarsuse võitnud Microsoft'i multimeediaentsüklopeediate "Encarta '97" ja "Encarta '97 World Atlas" demonstratsiooniga ka õppejõude.

Järgneb 7. lk

Lühiteated

3.-15. veebruaril

pearaamatukogu rõdul näitus mehaanika teaduskonna õppejõudude tellitud raamatutest oktoobrist 95 oktoobrini 96.

12. veebruaril

pidas akadeemik **Peeter Saari** avaliku loengu "Kolm märki valguse aktsiate tõenäosest tõusust tuleva aastatuhande alguses." Loeng toimus Eesti Teaduste Akadeemia akadeemiliste loengute sarjas.

13. veebruaril

kõneles Eesti Rahvusraamatukogus "Vabast tahtest" Tallinna Pedagoogikaülikooli teoreetilise filosoofia õppetooli juhataja professor **Mart Raukas**. Märkteemad: 1) Kui vaba on inimene, 2) Vaba tahe ja moraalifilosoofia.

Loengu korraldas Tallinna Evangeelsete Üliõpilaste Ühendus.

13. veebruaril Tartus,

14.-15. veebruaril Tallinnas

peeti taas Tudengi jazz festivali. Tartus oli üritus lauluväljakul, pealinnas Mustpeade majas.

14. veebruaril

korraldasid Majandusministeerium ja TTÜ Lohusalus seminari koostamisel olevast Riiklikust Innovatsiooniprogrammist, millest peaks kujunema Eesti arendus- ja tehnoloogiapoliitika üksikasjalik tegevuskava lähemateks aastateks. Ettekandjad majandusminister **Jaak Leimann**, TTÜ prorektor professor **Rein Küttner**, Eesti Innovatsioonifondi direktor **Jüri Lichfeld** ja TTÜ aseprofessor **Rein Lumiste**. Korraldajate poolel oli TTÜ Innovatsioonikeskuse asutajadirektor **Raivo Tamkivi**.

Lühiteated jätkuvad 8. lk

TTÜ nõukogus

11. veebruaril

Päevakorrapunkt: Teadustegevuse 1996. a aruande kinnitamine.

Otsustati kinnitada TTÜ 1996. a teadustegevuse aruanne esitatud kujul. Teadustegevus tehnikaülikoolis loeti tervikuna heaks. Märgitakse, et parimaid tulemusi teadustöös saavutasid ehitusteaduskond ja süsteemitehnika teaduskond.

Päevakorrapunkt: Akadeemiliste õppekavade süsteemi korrastamine.

Õppekavade kooskõlla viimiseks vabariigi valitsuse vastava määrusega kehtestatud "Kõrgharidusstandardiga" kinnitas nõukogu raam nõuded

bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppekava koostamisel.

Päevakorrapunkt: õppetoolide ja professuuride nimistu muutmine.

Nõukogu otsustas alates 1997/98. õ-a muuta õppetoolide ja professuuride nimistut vastavalt instituutide ja keskuste ettepanekutele.

Päevakorrapunkt: Professuuride vakantsseks kuulutamise.

Nõukogu otsustas kinnitada alates 1997/98. õ-a vakantsete professorite nimistut (kokku 87 kohta), mille täitmiseks kuulutatakse välja konkurss. (Konkursialused kohad vt kõrvaleheküljel.)

Päevakorrapunkt: Bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppe suundade kinnitamine.

Nõukogu otsustas kehtestada alates 1997/98. õ-a bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppes järgmised õppesuunad (esitatud allpool).

Bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppesuunad

alates 1997/98. õppeaastast:

Informatsioonitehnika valdkond:

Informaatika, arvuti- ja süsteemitehnika, telekommunikatsioon, elektroonika ja biomeditsiinitehnika.

Energiatehnika valdkond:

elektroenergeetika, elektriaparaadid ja jõuelektronika, soojustehnika, mäetehnika.

Ehituse valdkond:

ehitustehnika, keskkonnatehnika, transpordiehitus.

Mehaanika valdkond:

totmistehnika, masinad ja aparaadid, transporditehnika.

Keemia- ja materjalitehnoloogia valdkond:

keemia- ja keskkonnakaitse tehnoloogia, bio- ja toiduainetehnoloogia, materjalitehnoloogia.

Majanduse valdkond:

rahvamajandus, ärikorraldus.

Haldusjuhtimise valdkond:

haldusjuhtimine.

Tehnilise füüsika valdkond:

tehniline füüsika.

Sulgeda järgmisest õppeaastast õppesuunad

rakendusmatemaatika, rakendusmehaanika.

Lõpetada vastuvõtt magistri- ja doktoriõppesse järgmistes õppesuundades

Magistriõppes: ehitus, energiatehnika, keemiatehnika, majandusarvestus, majanduslik andmetöötlus, masinate ja aparaatide projekteerimine, toiduainete töötlemine, tootmis- ja transporditehnika.

Doktoriõppes: ehitus, energiatehnika, keemiatehnika, majanduslik andmetöötlus, masinate ja aparaatide projekteerimine, toiduainete töötlemine, tootmis- ja transporditehnika.

11. veebruaril

kinnitati alates 1997/98. õppeaastast vakantsete professuuride nimistu, mille täitmiseks kuulutatakse ajakirjanduses ja tüü teadetehvliil välja konkurss ja seal saab ka täpsemat infot.

EELTEADE

konkursi korras alates 1997/98. õppeaastast täidetavad professorikohad:

Ehitiste projekteerimise instituut

- geotehnika professor
- raudbetoonkonstruktsioonide professor

Keskonnatehnika instituut

- veetehnika professor
- kütte ja ventilatsiooni professor

Ehitustootluse instituut

- ehitusmaterjalide professor
- ehitustehnoloogia professor
- ehitusökonomika ja -juhtimise professor

Mehaanikainstituut

- deformeeruva keha mehaanika professor
- hüdro- ja aeromehaanika professor
- rakendusmehaanika professor
- ehitusmehaanika professor

Teedeinstituut

- geodeesia professor
- teetehnika professor
- veonduse ja liikluskorralduse professor

Elektriamite ja jõuelektronika instituut

- elektriamite ja elektrivarustuse professor
- robotitehnika professor

Elektroenergeetika instituut

- energiasüsteemide professor
- kõrgepingetehnika professor
- elektrisüsteemi siirdeprotsesside professor

Elektrotehnika aluste ja elektrimasinate instituut

- elektrotehnika aluste professor
- elektrimasinate professor

Mäeinstituut

- allmaarajatiste professor
- maavarade kaevandamise professor
- rakendusgeoloogia professor

Soojustehnika instituut

- soojusenergeetika professor
- tööstusliku soojustehnika professor

Arvutitehnika instituut

- arvutitehnika ja -diagnostika professor

- digitaaltehnik professor
- süsteemitarvvara professor

Informaatikainstituut

- informaatika aluste professor
- infosüsteemide professor
- teadmussüsteemide professor
- tarkvaratehnika professor

Raadio- ja sidetehnika instituut

- mikrolainetehnika professor
- sidetehnika professor
- signaalitöötuse professor

Keemiainstituut

- anorgaanilise keemia professor
- biokeemia professor
- füüsikalise keemia professor
- orgaanilise keemia professor
- üldkeemia professor

Keemiatehnika instituut

- keemiatehnika professor
- keskkonnakaitse tehnoloogia professor

- kütuste keemia professor

Polümeermaterjalide instituut

- keemilise füüsika professor
- puidutöötlemise professor
- tekstiilitehnoloogia professor

Toiduainete instituut

- toiduaineõpetuse professor
- toiduainete tehnoloogia professor

Käitismajanduse instituut

- käitismajanduse professor
- organisatsiooni ja juhtimise professor
- turunduse professor
- tööteaduse professor
- väikeettevõtluse professor

Majandusarvestuse instituut

- finantsanalüüsi ja maksunduse professor
- finantsarvestuse professor

Teoreetilise majandusteaduse ja metodoloogia instituut

- majandusmatemaatika professor
- majandusstatistika professor
- statistika professor
- rahanduse ja panganduse professor

Territoriaalrajanduse instituut

- majandusõiguse professor
- majandussotsioloogia professor
- majanduspoliitika professor
- avaliku sektori ökonomika professor

Füüsikainstituut

- rakendusfüüsika professor

- teoreetilise füüsika professor

Matemaatikainstituut

- algebra ja geomeetria professor
- matemaatilise analüüsi professor

Aparaadiehituduse instituut

- mehhatroonika professor
- kvaliteeditehnika professor
- metroloogia ja mõõtetehnika professor
- peenmehaanika professor

Masinaehituduse instituut

- tootearenduse professor
- tootmistehnika professor
- autotehnika professor

Materjalitehnika instituut

- materjaliõpetuse professor
- metallide tehnoloogia professor
- pooljuhtmaterjalide tehnoloogia professor

Masinaõpetuse instituut

- masinaelementide professor
- masinamehaanika professor

Automaatikainstituut

- automaatikavahendite professor
- automaatjuhtimise süsteemianalüüsi professor ja
- reaajasüsteemide professor
- siduteooria professor

Elektroonikainstituut

- rakenduselektronika professor
- mõõteelektronika professor

Biomeditsiinitehnika keskus

- raadiofüüsika professor
- biomeditsiinitehnika professor.

Konkursist osavõtuks nõutavad dokumendid:

☐ avaldus rektori nimele

☐ *curriculum vitae*, milles kajastatakse pedagoogiline ja teadustegevus

☐ haridust ja teaduskraadi tõendavate dokumentide ära kirjad

☐ tähtsamate teadustööde nimekiri

☐ konkursist osavõtja poolt oluliseks peetavad muud materjalid.

Konkursist osavõtjad TTÜ õppejõud ja teadustöötajad lisavad täiendavalt aruande eelneva töö- või valimisperioodi tegevuse kohta.

Tallinna Tehnikaülikooli professori ametikohale kandideerijale esitatavad nõuded on avaldatud ajalehe eelmises numbris.

Ülikool ja inimesed muutlike aegade pöörises

3

Aeg venis.

Vaheldumisi tammusime ringi või konutasime. Mõte läks kodus ootavale lõunale. Ma polnud ju eelmise päeva töölemineku hommikusöögist saati midagi nimetamisväärset hamba alla saanud. Umbes kella 11 paiku õhtul grupeeriti meid ja laaditi pooletunniste vahede järgi õues ootava lahtise veoauto pikipinkidega kasti. Väljas oli juba päris hämar. Esiälgu polnud aimugi, kuhu sõit läheb. Kui taipasin, et Kalamaja kanti, aimasin halba. Nii oligi: Patarei vangla. Kuuldusid järsud käsklused, riivide ja uste kolin ning juba sammusimegi pikas koridoris. Saatev SD-lane oli parajasti ette jõudnud, kui Jaan Rummo meie grupist poolvaljult soovitas: "Härrased, ma ei ole siin esimest korda, soovitan teil taskutest kõik kompromiteeriv ahju visata." Olime parajasti jõudnud seinast välja ulatava ahju ukse kohale. Minul polnud midagi ära visata, kuid mõnigi tema nõuet täitis. Edasi viis teekond mingisse kontoris, kuhu pidime jätma rahakoti ja dokumendid, käekella, kaelasideme, saapapaelad ja alanduse lõpuks ka püksirihma. Tuju langes päris madalale. Olin senini kaasa teinud vaid pealtvaatajana, uute kogemuste ammutajana. Pidi ju selge olima, et viibin siin vaid eksituse tõttu ja peaksin otsekohe vabanema. Minult polnud midagi küsitud ja ka siin ei tundnud keegi mu vastu huvi. Sellest kaugest sündmusest on meeles vaid terav otsus:

"Üksikusse."

Hotelli, kuhu vastu tahtmist olin sattunud, toa numbrit küll ei mäleta. Tean vaid, et mind juhiti kõrgemale korrusele, kus koridori lõpus vasakul avati uks ja mind lükati sisse. Arvasin, et tegemist on eksitusega, sest tühjuse asemel vaatasid mulle vastu kaks uudishimulikku nägu, mille juurde kuuldus küsimus:

"Mille eest?"

Kui ma ainult käsi lahutasin, jäid nad mind uskumatult tunnistama. Vastastikune tutvumine pidi jääma hommikuks. Nagu ma aru sain, kasutas kongi vanim elanik ainukest narit, teine magas põrandal. Minulegi visati mingi narts külje alla. Võisin koha sisse võtta põrandal. Kevadmantlist keerasin peaaluse. Hommik pidi tooma lahenduse.

Kuigi teist ööd magamata, polnud unest juttugi. Niisugune käperdis "iseseisvuslane", kelle pärast lolli mängin! Viha

Tehnikaülikool aastail 1941-1944

JUHAN TOOMASPOEG

Hillari vastu tõusis. Oleks ta mind varemalt õhkõrnaltki informeerinud! Siis vähemalt teaksin, mille pärast siin olen. Ma ei suutnud lahendust rahulikult oodata, pöörlasin hommikuni küljelt küljele.

Lootus algas uuesti,

kui mu silmad vastasseinas aovalguses valgenevat akent seletasid. Kannatasin, kuni hommik selgesti märgatav. Kargasin üles, sest arvasin ukse taga mõminat kuulvat. Hakkasin kannatamatult rusikaga vastu luuki kloppima. Esiälgu ei midagi. Jatkasin. Riiv ragises eest, luuk kolksatas lahti, raami ilmus tundmatu habemik.

"Mis sa lõhud? Mis sa kurat tahad?"

"Mis kell on?" küsisin. Lootsin, et otse pärast üheksat, kui ametnikud tööle, kohe vabaks pääsen. Räge hää hakkas irvitades naerma:

"Tema tuleb vangimajja kellaaega küsima. Sulle siin aeg ei kehti!"

Luuk käis raksti kinni, riiv ette. Läbi luugigi kostis valvuri toores naer. Tundsin pöörast väsimust. Lootus kadus. Olin tõeliselt vanglas.

Päeva jooksul tutvusin olukorraga. Nari omanik, ennast Robertiks nimetav, valvurite poolt Robsiks kutsutav, viibis kongis juba pikemat aega. Jutu järgi (oma asi, kuipalju usud) pärit põhjarannikult, löönud kaasa leegionärina (millest tuli vaikida), lasknud sobival momendil jalga (ei kuulunud avaldamisele), alustanud kodu lähedal põgenike

ülevedamisega, kukkunud järjekordse operatsiooni alustamisel kinni ja on nüüd uurimisel.

Teiseks kongikaaslaseks oli petserimaalane, pikk ja kõhnake vastsetl keskkooli lõpetanud Juri. Tema oli kinni võetud pealekaebuse tõttu kodukohast. Lootis siiralt peatset vabanemist, et saaks Tallinna Konservatooriumis edasi õppida. Eesti keelega oli tal raskusi. Temast suurt vestluskaaslast polnud. Mis puutus eluruumi, siis 3 x 4 pinnale mahtusime ära küll ja kõrgust oli kongil küllaga. Ukse vastasseinas paiknev WC pott (töökorras) oli päris luksus. Naripoolses külgeinas asus aken, mis oli alt ülemise raamini värvitud, nii et otsevalgust andis vaid umbes 20 cm laiune triip peaaegu lae all. Aimasime, et aken näitab Kalaranna sadama poole. Välja vaatama ei ulatunud ega tahtnudki.

Seltskond polnud esialgu kõige halvem.

Toitu anti - küllap "Saksa täpsusega" rehkendatult - hinge sees hoidmiseks. Hommikul tükike leiba ja kohviks nimetatud pruuni leiget vett, lõunaks plekkaldrikutäis kunagise tursa lõhnaga supisarnast vedelikku, õhtusöögiks peekriga sooja vett ja lusikatäis kõrti.

Lõppemas oli pikk ja pingeline päev. Keegi polnud minu vastu huvi tundnud. Laes süttis kahekümneviievatine kärbes-test mustatud elektripim. Seedsin pintsaku padja eest rulli. Kerge kevadmantel kulus teki eest ära. Olin magama jäämas, kui kibedalt kaela kallale tuldi. Panin tähele, et Juri ennast rahutult sügas. Hommikul selgus kogu tõde. Ahju ümbrispleki ja vundamendi vahelises pilus elas terve koloonia "punaarmee-lasi". Nüüd, kus enam ahju ei köetud, olime neile nii sooja kui söögi eest. Olgu kuidas oli, mõlemad kongikaaslased kinnitasid optimistlikult:

täisid veel pole.

Ühiselt arvati, et lutikatest saab kergemini lahti. Seda võisin ka mina kinnitada. Mõõdunud sügisel, kui vanemlaborandiga Aseri jõujaamas aurumasinat testimas käisime, jäime vabriku võõrastetoas nende rünnakul päris hädasse. Kodus vahetasime esikus riided ja selgus, et putukaid polnud kaasa tulnudki.

Teisel eeluurimispäeval küsitlesin Robertit - osalt suhtlemisvajadusest, osalt uudishimust - leegionäride tegevuse kohta Venemaa väljadel. Mulle aitas ühest loost. Rohkem lihtsalt ei kannatanud välja...

Tulnud järjekordselt *distoteeruda* (Roberti sõnad). Küla olnud vilets, näha vaid eidekesi, kolhoosikari Stalini käsul evakueeritud. Poistel konservidest kõrini, vaja värsket liha. Piilurid avastanud kuskil võsaheinamaa nurgas poisikese kolhoosnike lehma karjatamas. Valitud paja jaoks kõhnukeste hulgast rammusam välja. Poisike jooksnud nuttes ligi, ei tohi, see on vanaema oma. Mindud siis tirides, lehm kõie otsas, poiss kisades kannul.

Antud lõpuks lehmale tina ja poisile takkapihta.

Hommikul leitud veomasinasse valvele jäänud sohver tapetuna, läbi juhuruumi seina löödud täak seljas. Robertil oli lahtisuuliselt teisigi lugusid, põgenike üleviimisest näiteks. Et kui väärtasjad ja raha kokku korjatud, ei pruukinud laadung alati randa jõuda...

Lõppes seegi päev, minu vastu huvi ei tundud. Kolmandal päeval juhtus keskhommiku paiku kummaline lugu: hetkeks avati kongi uks, midagi poetati Robi käte vahele, uks kolksti kinni. Raamatud, vaid kaks! Üks neist Albert Kivikase "Niimed marmortahvil" (1936), teine Arthur Schopenhaueri "Elutarkus" Leo Anveldi tõlkes (1940). Mõlema valdajaks jäin mina, sest Robi "jutukate" vastu huvi ei tundnud ja Juri raputas õrmetult pead - tema jaoks liiga rasked.

Kahe raamatu õnneliku omanikuna

juurdlesin, kuidas need ometi siia sattusid, ega ometi juba mu naise käsi mängus olnud? (Tegelikult see nii oligi, kuid lugu liiga imeline ja siia ei mahu.) Mu imestus suurenes veelgi, kui mõlema raamatu tiitellehelt lugesin, et tegemist oli EO juhi Hjalmar Mäe isikliku annetusega vanglale. Tema viibis Patareis umbes 10 aastat tagasi ja oli eeluurimisel võibolla just samas kongis. Vabadussõjalaste liikumise ühe ideoloogilise juhina karistati dr phil Hjalmar Mäed 1935. aastal osavõtu eest riigipöördekatsest 20 aastase sunnitööga. Ta vabanes 1938. aastal amnestiaseaduse alusel. Mõtlesin - kas tema kui ühtlasi EV haridusdirektor - seega mu kõrgeim ülemus - teab ka, et täna on tema kunagises "üksikus" koguni kolm uuritavat, kellel laua taga istumiseks vaid üks taburet? Ülejäänud uurigu tema kingitusi põrandal!

A. Kivikase raamatu kui varemalt loetu panin esialgu kõrvalle. "Elutarkus" kujunes vanglas minu piiblikks.

Filosoofiaga polnud ma oma varasemas elus nimetamisväärselt kokku puutunud.

Olin tehnikumiharidusega, humanitaarteadused, eriti filosoofia koolipõlves võrdlemisi puutumata ala. Kui raamatu valimatult lahti lõin, jäi pilk muistse Epicharmose tekstile, mis Schopenhaueri poolt edasiantuna nägi Leo Anveldi tõlkes välja järgmiselt:

Me kaunid loodud sest

ka koeral tudub koer

ju kauneim kõigist, veis ka

veisel meeldivaim

Ja eesel eeslil, siga seale

kauneim loom!

Ühekorraga leidsin, et see on minu raamat. Ta vastas mu lapsepõlvest pärit ellusuhtumisele ja sobis mu praegusele olukorrale ülimal määral. Mõnigi Schopenhaueri juhis on tänaseni meeles:

"... ka siis, kui omate suurimat õigust enesekiituseks, ärge laske end sellest ahvatleda... niipea kui me end kas või kaudselt näime kiitvat, veab igäüks kihla üks saja vastu, et meis kõneleb edevus, millel on puudu arukusest asja naeruvääruse taipamiseks..."

Täielikult hea seltskond on nimelt... paratamatult väga väike.

Kui kahtlustate kedagi valetamises, teeselge teda uskuvat.

Viisakus on tarkus. Järelikult on ebaviisakus rumalus.

Järgmised päevad möödusid Schopenhaueriga. Teised olid pakutud raamatust loobunud. Minu kasutada jäi ahtake aknaalune laud ja taburett. Kaaslastest konutas üks naril, teine põrandal kükkasendis.

Esimese eeluurimishädala lõpus tuli mulle pakk. Juba selle nägemine tõi tohutu kergenduse. Minu hea Aino oli tegutsenud. Tal oli läbitud

pakinaiste Kolgata teekond vangla ukse taga.

Ta oli tundnud mõnitusi ja ülbitsemist. Järelikult mu olukord polnud kõige hullem, pakk oli vähemalt vastu võetud. Kaalult kilo - pooleteistkümnene, vastas karmidele normidele. Arusaadavalt - kuigi kahju - puudus kirjake. Tükk suitsuliha, pakike võid, biskviite ja rosinaid. Kõik läbi torgitud. Valget pekki, millest arvatavasti pool ära lõigatud. Sigaretid "Juno", mis läbiotsimisel alles jäetud, olid pooleks murtud. Meenub salmike tollal raskesti kättesaadavate, tavalisele kujule mittevastavate sigarettide pakendil: *Varum ist Juno rund? Auf guten Grand ist Juno rund!* Teistele meie kongi pakke ei saanud. Ka hiljem mitte. Juri oli kaugel. Ja kes seikleja Robi eest hoolitsema pidi?

Söödava jaotasin kristlikult. Sigaretid kahele, sest Juri ei suitsetanud.

Algas teine nädal, mille lõpus kutsuti Juri ülekuulamisele. Tuli tagasi alles pärast lõunat. Küsisin, kuidas läks? Ta vaikis. Väliselt polnud märgata, kuid uurisin siiski: kas peksiti? Pearaputus. Küllaltki julgustav! Robertit selle aja jooksul, mis koos olime, ülekuulamisele ei viidud. Ta muutus koguni usaldusisikuks, pandi paaril korral toitu jagama.

Kolmanda nädala esimesel päeval, seekord hommikul ajal, lükati meie kitsukesse kongi

kaks kinnipeetavat juurde.

Nad ei tulnud väljast, vaid n-õ sisemise ümberjaotamise korras. Esimene elavam ja teadjam, tundus, et keelatud kauplemisega vahele jäänud. Vaevalt meie olukorraga tutvunud, algas info levitamine. Hoidis vaateluugi otsevaatest võimalikult vasakule nurka, kus WC juurdevoolu veetoru

peaaegu müüri sisse kadus, ja hakkas sellel vaikselt krõpsutama. Ennää, tuli vastuski. Kord peilis välja, et mingi ülemus ringi liikumas. See osutus tõeks.

Teine vastsaabunutest polnud jutukas, tema näos oli midagi seletamatut. Kuidagi jumetu, läbipaistev. Arvasin, et mees on mulle tundmatuid kannatusi läbi elanud. See oli tõsi.

Kui me uues koosseisus neljakesi põrandal und ootasime, hüüdsin Robile, et tema, vanim olija, lasku mõni anekdoot tulla. Tuligi, paras ropp, sõduripoiste bordellis käimisest. Umbes samatüübilisega sekundeeris telegrafistist uustulnuk Anto. Edasi oli teise uustulnuka kord. Tema lugu oli hoopis teise sisuga, pani meid südamest naerma, sest tõi välja kaasaja maailma vägevate mulle seni teadmata totraid iseloomujooni. Isegi Juri näis taipavat. Ootasime heale algusele sama head järke, kuid ta keeldus. Muutus tõsiseks ja teatas, et tahab magama jääda.

Järgmisel päeval, kui eelmine õhtu jutuks tuli, ütles ta, et võib anekdoote veelgi rääkida, kui tema apellatsioon on soodsalt otsustatud. Ta usaldas mulle, et teda süüdistati langevarjuri varjamises ja oli alles nädala eest surma mõistetud. Süüdistus oli äärmiselt ränk olukorras, kus front Narva all vaenlase ülekaalukate jõudude surve all vaevu vastu pidada suutis. Ta oli esitanud apellatsioonikaebuse, mis neil päevil oli Riia sõjaväeringkonnas läbivaatamisel ja otsustamisel. Temal olevat enda kaitseks veenvaid argumente. Sündmus toimunud Raasiku kandis, tema elumaja vahetus läheduses, kuid ajal, mil tema Tallinnas haiglas viibinud. Hiljem jäänud ta aga asitõendiga - langevarju materjali realiseerimisega vahele. Asi oli tõesti halb. Aasta tagasi, kui frontil pinget nõrgem, oleks otsus leebem olnud. Püüdsin teda kõigiti julgustada, kuid ta jäi endiselt tõsiseks.

Eks me olime näljas küll,

nüüd juba viiekesi. Regulaarselt nädala tagant saadud toidupakk (ainult minule) oli sündmuseks. Pidin uskuma Ainoga telepaatilist sidet, sest nüüd oli pakis kümme kõvaks keedetud muna ja viis kopsakat suitsupeki viilu, mis parajasti meie vahel jagus. Sellest jätkus järgmise päeva õhtuni. Artur minu kõrval keeldus enda osa kategooriliselt vastu võtmast.

Kolmanda nädala lõpul avati kongi uks sisse marssivale puhtusest säravale, maniküüritud, parfüümitud ja kiiskavalt läikivate säärikutega SD ohvitserile ning teda truualamilikult saatvale eestlasest adjutantile. Sakslane näis huvi tundvat vaid minu vastu, et kas mu nimi on ikka seesamune, pikk ja kõveriti välja öeldav.

Oli alandav tema ees seista kolmandat nädalat raseerimata ja pesemata ning taluda tema üleolevat pilku. Kui härrasmees seejärel saatjaga vaid ühe *genug-sõna* (küllalt - saksa k) ütlemise järel iseteadlikult välja marssis, adjutant krapsti kannul, meenus Schopenhauerist "siga on seale ilusaim loom"...

□ Järgneb 10. märtsi lehes

Haridusuuringute Keskus 20

10. veebruaril tähistas Haridusuuringute Keskus 20. aastapäeva. Sel puhul korraldati keskuse nõukogu laiendatud istung, kus päevakorras oli tutvumine keskuse kahekümneaastast tegevust kajastava näitusega peahoone fuajees ja selle järgnev keskustelu.

Raamatukogu poolt korraldatud näituse avamisele ja järgnevale keskustelule olid kutsutud inimesed, kes ühel või teisel moel on olnud seotud keskuse tegevusega. Kohal olid endine kõrg- ja keskerihariduse minister Ilmar Nuut, kelle käskkirjaga 1977. aastal loodi; ülikooli juhtkond eesotsas rektor Olav Aarnaga, kes on ühtlasi ka keskuse nõukogu liige; rahandusministeeriumi peaspetsialist Viive Ambur, Tallinna Kõrgema Tehnikakooli rektor Arvi Altmäe, keeltekeskuse juhataja Mari Uiho, keskuse nõukogu liikmed, praegused ja endised töötajad.

Professor Väino Rajangu meenutas keskuse loomislugu ja iseloomustas keskuse tööd kahekümne aasta jooksul.

Nimetatud ajavahemiku jooksul on keskus kandnud erinevaid nimesid, muutunud on ka teaduskond, mille koosseisus ta algselt oli. Praegune haridusuuringute keskus kuulub humanitaarteaduskonna koosseisu iseseisva struktuuriüksusena.

Keskuse algaastate uurimisteemad käsitlesid kõrgharidusega spetsialistide perspektiivset vajadust ja nende ettevalmistamist. Töö käigus jõuti

arusaamiseni, et on vaja uurida kogu haridussüsteemi erinevaid haridustasemeid, sest muidu ei olnud võimalik prognoosida kõrgkooli arengusuundi.

Järgnevates töodes uuriti **tööjõu vajadusi haridusliikide järgi ja haridussüsteemi arendamise põhisuundi, sealhulgas ka hariduse sotsiaalmajanduslikke aspekte.** Analüüsi tulemusena sai prognoosida õppeasutustesse vastuvõtu arvilist suurust ja seega anda ministeeriumile ja keskasutustele soovitusel erineva haridustasemega töötajate ettevalmistamise ja haridussüsteemi üksikute lülide tasakaalustatud arengu korraldamiseks.

1990-ndate aastate uurimisteemad on jätkuks varasemate aastate töödele. Praegu on töö keskendunud **õppeasutuste lõpetajate ja tööturu probleemidele.**

Eesti taasiseseisvumise järel muutusid noorte hulgas populaarseks mitmed erialad, sh ka majanduserialad. Tekkis vajadus uurida **majanduserialade lõpetajate rakendamist Eesti rahvamajanduses ning teha ettepanekuid majandusharidussüsteemi täiustamiseks.**

Viimastel aastatel on tekkinud **hulgaliselt uusi õppeasutusi.** Keskuse töötajad püüdsid luua selgust ja anda nende teavet. Nii ilmusidki **kogumikud rakenduskõrgkoolide, majandusõppeasutuste ja erakõrgkoolide kohta.** Need väljaanded on aidanud noortel orienteeruda meie muutunud haridusmaastikul.

Väga aktuaalseks on muutunud **vähemusrahvuste haridusprobleemid.** Keskuse poolt on koostatud **kogumik vähemusrahvuste õppeasutustest Eestis.** Tänu ingliskeelsele tõlkele on kogumik äratanud suurt huvi väljaspool Eesti piire.

UNESCO tellimusel on ilmunud kõrgharidust käsitlev **ülevaade "Kõrgharidus Eestis"**, mis varsti peaks ilmuma ka inglise keeles. Välja on antud kogumikud Eestis tegutsevatest haridusalastest ühendustest, eesti koolidest ja eesti keele õppest välismaal. Viimatinimetatu annab ülevaate eesti koolide tekkest välismaal ja nende praegusest olukorrast.

Keskuse eestvedamisel on välja antud **Kultuuri- ja Haridusministeeriumi statistikavihikute sarja ja tööturuameti infovihikute sarja.**

Lähiaegade tööd hõlmavad haridusnõudlust, mis haaraks nii kõrgharidusega kui ka kutse- ja üldharidusega tööjõu probleeme, kaasa arvatud õpetajate vajadus, demograafilise situatsiooni muutumise, majanduse arendamise prognoose, rahvusvahelisi võrdlusi ja õppeasutustevahelisi seoseid.

Järgnenud keskustelul võtsid sõna professor Olav Aarna, Ilmar Nuut, Arvi Altmäe, Mari Uiho ja Viive Ambur.

Kõiki eelpoolnimetatud väljaandeid ja veel palju muudki saab näha näitusel peahoone fuajees, mis on avatud kuni 20. veebruarini.

Heljo Saar

Infotund...

Algus 1. lk

Momendil on meie raamatukogus **96 andmebaasi**, neist CD-ROMidel 89, sh kirjastuste ja raamatukogude kataloogid, teatmeteosed, õppe- ning teadustöös kasutamiseks mõeldud referaatandmebaasid jm.

Lugejate kasutada on pearaamatukogu rõdul 4 arvutiit. Mõõdunud aastal kasutati andmebaase kokku üle 2000 tunni, edetabeli esikohale jõudis "Encarta" 333 tunniga, referaatandmebaas "Compendex Plus" oli käigus ainult 31 tundi!

Näitus

A. Žukova pani infopäevaks välja näituse raamatutest, mis mehaani-

kateaduskonna õppejõud olid tellinud ajavahemikus okt.1995 - okt.1996. Tellitud oli 247 nimetust raamatuid, 34 nendest ei ole mitmetel põhjustel seni saabunud, 25 raamatut olid näituse korraldamise momendil lugejatele välja laenatud, 4 majandusteaduskonna raamatukogus. Lisaks mehaanikute tellitud raamatutele valis A.Žukova näitusele välja veel 45 raamatut, mille olid tellinud teiste teaduskondade õppejõud, mis aga sisu poolest sobivad kasutamiseks ka mehaanikutele, niisiis kokku oli võimalik tutvuda **229 raamatuga.** (Märkustest raamatute kaane siseküljel võis näha, et enamus raamatutest ei olnud seni veel kasutusel olnud). Näitus oli väljas 15.veebruarini, näitust külastas 30 huvilist.

Näitusekülastajad said ülevaate ka teadus ja referaatajakirjadest (47 nimetust), mis võiksid sisu poolest huvi pakkuda mehaanikutele.

Olgugi, et arvuti on muutunud kommunikatsioonivahendajaks, oleme arvamisel, et kuhugi ei kao otsesed kontaktid inimeste vahel ja silmast silma arvamuste vahetamine. Pealegi ei ole arvuti ju veel kaugeltki kõigi töölaudadele jõudnud. Seetõttu loodame, et meie ettevõtmisest oli kasu nii meile, raamatukogutöötajatele, kui ka õppejõududele.

Järgmine samalaadne üritus on plaanis soojustehnika instituudile **11.märtsil. Olete oodatud!**

Taimi Nurmiste

Lühiteated

17. veebruaril

käisid ülikoolis külalised Hamburg-Harburgi Tehnikaülikoolist prof **Hanno Schaumburg** ja professorid **Michail Feodorov** ning **Vladimir Korabljev** Peterburi Tehnikaülikoolist. Külaskäigu eesmärgiks oli tutvuda ühist huvi pakuvate teadustöö uurimissuundadega, näiteks keskkonnatehnika, raadioside ja telekommunikatsioon, aga ka innovaativaprobleemid. Kaugemaks sihiks on kolme kõrgkooli vahelise koostöö edasiarendamine.

17. veebruaril

peeti mälumängu IV voor: paarismälumäng.

21. veebruaril

kell 15 aulas vabariigi aastapäevaaktus. Päevakohase kõnega esineb professor **Rein-Karl Loide**.

Välissuhete talitus tuletab meelde,

et peatselt saavad täis välismaal õpimiseks pakutavate stipendiumide tähtajad. Põhjamaade stipendiumi tähtaeg on 1. märtsil (teadustöötajad, üliõpilased ja ülikooli teenistujad eralaseks enesetäiendamiseks) ja **Leonardo da Vinci stipendium** - uus programm, mis võimaldab leida koostööpartnereid välismaalt. Praegu on võimalik lülituda koostöösse Inglise kümne ülikooli konsortsiumisse **UNECIA**. Tulemas on stipendiumid Rootsi, eeskätt vanemate kursuste üliõpilastele ja teaduritele **Johnson Foundation** 'lt ja **IVA**'st.

Info Aire Isand tel 620 3502, 620 35 03.

Järgmine ajaleht

Tehnikaülikool on sisseastujatele ja ilmub 3. märtsil. Tavaline ajalehenumber tuleb esmaspäeval, 10. märtsil.

IAESTE VÄLISPRAKTIKA 1997

Üliõpilasorganisatsioon **IAESTE** Eesti alustas teisipäeval, 4.veebruaril kampaaniaga, mille käigus antakse kõigile asjast huvitatutele teavet praktika kohta välismaal. Selleks on välja antud **IAESTE Eesti Välispraktika kataloog 97**, mida võib leida TTÜ Raamatukogust ja instituutidest.

Käimasolev kampaania on otsene järg detsembris IAESTE Eesti poolt läbi viidud eeluuringule, kus üliõpilased ja magistrandid said täita nn PAL-i e **Praktikakandidaadi Andmete Lehe**. Et PAL-id sisaldavad praktikast huvitatud tudengite andmeid ja nende põhjal toimus välispraktikakohtade valik üldse, arvestatakse PAL-dega ka kandidaatide võrdlemisel. Praktikakohtade kandidaate oodatakse kuni veebruari lõpuni. Täiendav info IAESTE Eestist TTÜ peahoones III-123

Marek Truu, IAESTE president

TURVAVÄRAV RAAMATUKOGUS: AASTANE KOGEMUS

Nagu iga raamatukogu, soovime ka meie oma lugejaid hästi teenindada. Hea teenindamise üheks eelduseks on kogude maksimaalne säilimine. 1995.aastal eraldas Tehnikaülikool raamatukogule 100 000 krooni kogude turvalisuse tagamiseks. Selle raha eest muretsesime turvavärava kõige sinna juurde kuuluvaga ja turvaribad avariilistel paiknevatele trükistele. Tõsi küll, meil on esialgu avariilistel vaid jooksva ja eelmise aasta ajakirjad ning teatmekogu, aga peagi suurendame me avariilistel olevate trükiste arvu.

Turvasüsteemi rakendamine läks võrdlemisi valutult ja me loodame, et lugejad on natuke rohmaka väljanägemisega väravaga raamatukogu sissekäigu juures juba harjuda jõudnud. Lugejad teavad, et kõik trükised, mida nad soovivad raamatukogust kaasa võtta, peavad olema kojulaenusena vormistatud. Kui see on mõnel raamatukogust väljajal "meelest läinud", annab turvavärv oma signaaliga märku, et lugeja on reeglite vastu eksinud. Selliseid eksijaid on aasta jooksul olnud kümnekond. Paaril juhul on olnud tegu ilmselt hajakameelsuse või arusaamatusega, sest lugeja on astunud turvavärvast läbi raamatutega, mis olid vormistatud lugemissaalis lugemiseks.

Seitsmel juhul püüdis lugeja trükist välja viia peidetuna kas mappi oma konspek-

tide vahele või siis koguni põue riiete alla. Siin ei olnud unustamisega küll mingit tegemist. Neil juhtudel karistati lugejat aastase kasutusõiguse keeluga, mis kehtib kõigis meie raamatukogu osakondades ja laenutuspunktides. Karistatute hulgas oli nii esimese kui ka teise kursuse üliõpilasi. Antud juhtudel jäi raamatukogu lugejapilet aastaks hoiule õpikute osakonda.

Tänapäeval, kui ülikoolis pannakse järjest suuremat rõhku üliõpilaste iseseisvatele tööle raamatute ja ajakirjadega, on aastane raamatukogu kasutuskeeld suur karistus. Hea, et neid üliõpilasi, kes raamatukogu kasutuskorda ei austa ja trükistesse heaperemehelikult ei suutu, väga palju ei ole. Aasta turvasüsteemi kogemust näitab, et ajakirjad, mis varem kippusid lugemissaali kappidest kaduma, püsivad nüüd alles. See annab raamatukogule kindluse järjest rohkem trükiseid avariilitele paigutada.

Tuletame lugejatele meelde, et vajalikest materjalidest on raamatukogu 2.laenutuspunktis võimalik tellida koopiald.

Hilja Rikmann

Raamatukogu laenutusosakonna

juhataja